

Till: Styrelsen
Från: Sekretariatet
Datum: 2018-10-05
Punkt: 13. Medlemsdemokratiprojektet

BESLUTSUNDERLAG

INLEDNING

Underlaget fokuserar på att jämföra modellerna "grupp" och "lokalavdelning" utifrån de parametrar som tidigare definierats utifrån vad styrelsen vill uppnå med medlemsdemokratin i stort och specifikt med en representativ demokratimodell.

I underlaget görs vissa antaganden om detaljer som det inte fattats beslut om än. Dessa är markerade med och förklarade i fotnoter.

Sist i underlaget presenterar sekretariatet sin rekommendation.

Styrelsen föreslås besluta

Att ge sekretariatet i uppdrag att fortsätta utveckla modell xx.

HUR LEVERERAR MODELLERNA MOT MÅLEN?

Det övergripande målet för demokratiöversynen är en reell, effektiv och meningsfull medlemsdemokrati. Under översynens gång har medlemsdemokrati kommit att definieras mer och mer som inflytande i stort, och det har blivit tydligt att fler forum för inflytande än årsmötet behövs. I detta underlag behandlas dock bara demokratimodell och hur den leder till en reell, effektiv och meningsfull medlemsdemokrati.

Utöver målet *en reell, effektiv och meningsfull medlemsdemokrati* har ett antal parametrar identifierats mot vilka demokratimodellerna kan utvärderas och jämföras: *Modellen är flexibel i förhållande till nuvarande och framtida engagemangsformer, Modellen ökar legitimiteten i beslut och förtroendeval, Modellen är resurseffektiv samt Modellen är tydlig och lätt att förstå.* Under varje rubrik preciseras vad som avses och varför det är en viktig parameter att utvärdera och jämföra.

Modellen leder till en reell, effektiv och meningsfull medlemsdemokrati

Genom medlemsenkäten och samtal med aktivister har det visat sig att medlemmarna vill ha inflytande över sin egen aktivism, den nationella verksamhetsplanen och Amnesty Internationals policy och prioriteringar. Det finns flera olika sätt att tillgodose detta, både genom beslut på årsmötet och genom andra forum för inflytande lokalt och nationellt. Demokratimodellen löser inte hur medlemmarna påverkar sin egen aktivism.

Med reell, effektiv och meningsfull avses här att medlemmarna har möjlighet att delta i diskussioner som rör sektionens styrning och via representanter fatta beslut.

GRUPP	LOKALAVDELNING
<p>Förankring: diskussioner inför årsmötet hamnar hos små grupper som känner varandra väl, vilket kan underlätta öppna samtal.</p> <p>Medlemmar som inte är med i en grupp hamnar helt utanför de demokratiska processerna.</p> <p>Avstånd till beslut: relativt litet avstånd till beslut och årsmötet för enskilda gruppmedlemmar, särskilt i små grupper.</p> <p>Stort avstånd för de medlemmar som inte kan eller vill engagera sig i en grupp.</p>	<p>Förankring: alla medlemmar som vill, oberoende av om de är organiserade eller inte, har möjlighet att delta i diskussioner inför årsmötet.</p> <p>Avstånd till beslut: större avstånd till beslut och årsmötet för enskilda medlemmar, eftersom representanterna väljs från en större grupp av medlemmar¹.</p>

Modellen är flexibel i förhållande till nuvarande och framtida engagemangsformer

Aktivismen och hur sektionens medlemmar organiserar sig förändras. För att vara beständig och stabil bör det finnas utrymme i demokratimodellen för utveckling av nya engagemangsformer.

GRUPP	LOKALAVDELNING
<p>Definitionen av grupp kan uppdateras vid behov genom beslut på årsmötet. Det kan göras som första beslut för att ge nya engagemangsformer rösträtt vid samma årsmöte, men det innebär en risk för berörda personer att de åkt till årsmötet utan att sen få delta i omröstningarna.</p> <p>Även om gruppdefinitionen breddas efterhand så kommer det alltid att finnas aktiva och engagerade medlemmar som inte representeras, i och med att de inte är organiserade i en röstberättigad grupp, till exempel de som är engagerade i grupper och råd utsedda av sekretariatet eller sektionsstyrelsen.</p>	<p>Lokalavdelningarna finns för att samordna aktivism och för att representera sina medlemmar i de demokratiska processerna. Vid sidan av lokalavdelningens styrelse kan nya engagemangsformer utvecklas utan att det påverkar representationen i sektionen.</p>

Modellen ökar legitimiteten i beslut och förtroendeval

Genom representanterna står fler medlemmar formellt sett bakom de beslut som fattas på årsmötet och det arbete som årsmötesvalda förtroendeorgan så om sektionsstyrelsen, fondstyrelsen, valberedningen, granskningskommittén och beredningskommittén utför.

GRUPP	LOKALAVDELNING
<p>Alla medlemmar som är med i en grupp som skickat en representant till årsmötet är</p>	<p>Alla medlemmar som bor inom en lokalavdelnings geografiska område är representerade om lokalavdelningen skickat en</p>

¹ I underlaget görs antagandet att representanter i lokalavdelningsmodellen utses på samma sätt som GA-delegationen, alltså att lokalavdelningens styrelse utser representanter.

<p>representerade.</p> <p>Legitimiteten är beroende av hur många grupper som skickar en representant.</p> <p>Legitimiteten beror också på hur många aktiva medlemmar som inte blir representerade för att de inte ingår i en röstberättigad grupp.</p>	<p>representant till sektionens årsmöte.</p> <p>Legitimiteten är beroende av hur många lokalavdelningar som skickar en representant.</p>
--	--

Modellen är resurseffektiv

Både sekretariatets och aktivisternas resurser bör användas på ett effektivt och ansvarsfullt sätt.

GRUPP	LOKALAVDELNING
<p>Sekretariatets resurser Sekretariatet arbetar mer direkt mot grupperna för att hålla register över gruppmedlemmar uppdaterade samt för att stötta grupperna i att genomföra sitt demokratiska uppdrag.</p> <p>Om distrikten inte finns kvar kan sekretariatet behöva arbeta mer direkt mot grupperna för att stötta aktivism.</p> <p>Ideella resurser Grupperna behöver rikta om delar av den tid som de i dag lägger på aktivism mot att i stället administrera medlemskap, välja representanter, förbereda inför och återrapportera efter årsmötet.</p>	<p>Sekretariatets resurser Sekretariatet ger stöd till lokalavdelningarna för att genomföra sitt demokratiska uppdrag: utse representanter samt att ordna medlemsmöten inför och efter årsmötet.</p> <p>Där det inte finns en lokalavdelningsstyrelse går sekretariatet in och samlar grupperna för att utse representanter².</p> <p>Ideella resurser Delar av, eller hela, lokalavdelningsstyrelsen behöver avsätta tid för att utse representanter, som i sin tur ska förbereda inför och återrapportera efter årsmötet.</p>

Modellen är tydlig och lätt att förstå

Alla medlemmar ska kunna förstå hur beslut fattas i svenska sektionen och Amnesty International i stort. Sektionens demokratiska modell ska vara enkel att förklara för intresserade, nya medlemmar eller utomstående.

Här presenteras hur de olika modellerna skulle kunna beskrivas.

GRUPP	LOKALAVDELNING
<p>Alla sektionens aktivistgrupper som uppfyller kraven för att vara röstberättigade kan utse representanter som deltar i årsmötet. Grupper är till exempel arbetsgrupper, ungdomsgrupper, nätverk och distriktsstyrelser.</p> <p>Definitionen av en röstberättigad grupp beslutas</p>	<p>Sektionen är indelad i lokalavdelningar. Alla medlemmar tillhör en lokalavdelning baserat på var de bor.</p> <p>Medlemmarna i lokalavdelningarna väljer en styrelse, som kan utse representanter som deltar i årsmötet.</p>

² Detta bygger på antagandet att "grupper som fall back" innebär att grupperna inom det geografiska området kan utse samma antal representanter som lokalavdelningen skulle ha haft.

<p>av årsmötet.</p> <p>Grupper som utses av sekretariatet eller sektionsstyrelsen kan inte få rösträtt.</p> <p>De medlemmar som inte är med i en grupp kan inte utses till representanter och representeras inte heller på årsmötet.</p>	<p>Inför årsmötet arrangerar lokalavdelningen ett möte för alla medlemmar där motioner och förslag diskuteras och lokalavdelningen enas om hur de ställer sig till de olika förslagen. Efter årsmötet återrapporterar representanterna till lokalavdelningens medlemmar.</p>
--	--

RESURSER

Det är svårt att uppskatta exakt kostnad och tidsåtgång för att införa den ena eller andra modellen. En uppskattning av några väsentliga delar av omorganiseringen presenteras nedan.

Uppskattningarna nedan baseras på ett antagande om att vi har 200 grupper och 18 lokalavdelningar. Kostnaden för gruppmodellen är även beroende av ambitionsnivå för hur många grupper som bör representerade på årsmötet för att modellen ska kunna anses stärka legitimiteten.

Upptart

Initiala kostnader för att införa representativ demokrati.

GRUPP	LOKALAVDELNING
<p>Upprätta (och underhålla) register över grupper, vem som är medlem i vilken grupp samt vilka grupper som lever upp till kriterierna för att vara röstberättigade.</p> <p>Relativt kort uppstartsperiod. Omfattande löpande arbete med att underhålla register och att stötta grupperna i deras demokratiska uppdrag.</p>	<p>Stöd till distrikt för att omorganisera sig till lokalavdelningar.</p> <p>Relativt lång uppstartsperiod. Mindre omfattande löpande arbete med att stötta lokalavdelningarna i deras demokratiska uppdrag.</p> <p>Personalresurser för att organisera lokala möten för att utse representanter där det saknas lokalavdelningar.</p>

Kostnad årsmötet

Sektionen har antingen stora årsmöten (gruppmodellen) där stora resurser läggs på att få många medlemmar att delta. Maj är en dålig tid för att mobilisera kring kampanjer och eftersom årsmötet inte kan genomföras tidigare på våren är det inte lämpligt att samarrangera årsmötet och kampanjutbildningar. Det kan ändå vara motiverande för medlemsrörelsen att ha ett stort möte.

Alternativt har vi mindre årsmöten och flera lokala avdelningsmöten som även kan innehålla annan MR-verksamhet, kampanjutbildningar och så vidare. Det är mer flexibelt när i tid dessa möten genomförs och därför mer strategiskt utifrån ett mobiliserings- och kampanjperspektiv.

Exemplet nedan håller en hög ambitionsnivå för antalet representanter.

GRUPP	LOKALAVDELNING
<p>200 grupper 2 representanter per grupp (snitt) 75 % av grupperna representerade 300 representanter på årsmötet</p> <p>Årsmötet 2018 hade strax under 300 deltagare (medlemmar, gäster och personal). Gruppmodellen innebär således att årsmötet fortsätter att vara ett stort arrangemang med en stor insats från sekretariatet att mobilisera deltagare.</p>	<p>18 lokalavdelningar³ 3 representanter per lokalavdelning (snitt)⁴ 75 % av lokalavdelningarna representerade 41 representanter på årsmötet</p> <p>Medlemsmöten för att utse representanter i lokalavdelningar som saknar styrelse.</p> <p>Lokalavdelningsmodellen innebär ett mindre årsmöte med färre deltagare än i dag.</p>

Sekretariatets stöd till aktivister

Införande av representativ demokrati kommer att påverka hur sekretariatet arbetar gentemot aktivister jämfört med i dag.

GRUPP	LOKALAVDELNING
<p>Stöd direkt till 200 grupper: aktivism, administration av medlemmar och demokrati.</p>	<p>Stöd till existerande lokalavdelningar: aktivism och demokrati⁵.</p> <p>Stöd för att etablera nya lokalavdelningar.</p>

Aktivisternas tid och engagemang

Införandet av representativ demokrati kommer att ändra vilka förväntningar som finns på medlemmarna och vad de kan lägga sin tid på.

GRUPP	LOKALAVDELNING
<p>Krav på att veta hur många medlemmar gruppen har, och vilka de är, innebär att tid måste läggas på att administrera medlemsregister.</p> <p>Förberedelser inför, och återrapportering efter, årsmötet.</p>	<p>Förberedelser inför och återrapportering efter årsmötet.</p> <p>Lokalavdelningen behöver inte administrera något medlemsregister då medlemskapet i lokalavdelningen baseras på geografi (postnummer), och denna information finns i sektionens medlemsregister.</p>

³ Antalet lokalavdelningar är inte bestämt, i exemplet används därför samma antal som det i dag finns distrikt.

⁴ Exemplet utgår från att grupperna inom de geografiska områden där det inte finns en fungerande lokalavdelning får utse samma antal representanter som om det fanns en lokalavdelning, eftersom modellerna annars blir i det närmaste identiska.

⁵ Administration av medlemskap sköts via medlemsregistret eftersom medlemskap i lokalavdelningarna är baserat på postnummer.

KONSEKVENSANALYS

Nedan presenteras troliga konsekvenser av de olika modellerna utifrån samma parametrar som ovan.

Grupp

Modellen leder till en reell, effektiv och meningsfull medlemsdemokrati

Medlemsenkäten och samtal med aktivister har visat att medlemmarna, både de som är regelbundet aktiva och de som inte är det, framförallt vill ha inflytande över de frågor som ligger nära deras eget engagemang (policys och prioriteringar, nationell verksamhetsplan, planering och genomförande av kampanjer). En konsekvens av gruppmodellen blir således att vi ber de aktiva medlemmarna att ägna mer tid åt beslutsfattande och styrning som inte ligger direkt inom de områden där de vill ha inflytande.

Antalet representanter gör det svårt att utöka deras uppdrag till att även innefatta andra möten för inflytande, till exempel det höstmöte som tidigare diskuterats med möjlig uppföljning och planering i förhållande till GA och svenska sektionens verksamhetsplanering.

Modellen är flexibel i förhållande till nuvarande och framtida engagemangsformer

Sekretariatet ser inte någon risk med att arbetsgrupper eller andra grupper som engagemangsform kommer att försvinna, däremot finns en oro över de andra medlemmar som organiserar sig på andra sätt. Utan nationella representanter står dessa aktivister helt utanför de demokratiska processerna. Samtidigt upplever inte sekretariatet att modellen med nationella representanter är realistisk.

Utvecklingen av nya engagemangsformer kan bli lidande i gruppmodellen, eftersom det kan vara svårt att motivera att sekretariatet lägger stora resurser på att ta fram former för engagemang där medlemmarna inte kan delta i sektionens demokratiska processer.

Modellen ökar legitimiteten i beslut och förtroendeval

Om modellen stärker legitimiteten eller inte är helt beroende av hur många grupper som skickar representanter till årsmötet. Det är en positiv vision att majoriteten av grupperna ska delta i årsmötet, men erfarenheten visar att många grupper främst är intresserade av sin MR-fråga, vilket kan komma att innebära att många av dem väljer att inte delta.

I förhållande till ambitionsnivån för hur många grupper som ska skicka representanter till årsmötet kommer sekretariatet att behöva lägga resurser på att motivera grupper att delta i årsmötet, både i form av ett intressant och lockande årsmöte och med information direkt till grupperna. Främst är det ungdomsgrupperna som behöver motiveras och stöttas i förberedelser för att delta i de demokratiska processerna. Inför årsmötet 2018 lade sekretariat stora resurser på att locka ungdomar, både genom utformningen av programmen och genom att prata direkt med ungdomsgrupperna om årsmötet, de hade dessutom en egen motion om gratis medlemskap för unga. Trots detta fanns uppskattningsvis tio av 64 ungdomsgrupper representerade på årsmötet. Motsvarande siffra för arbetsgrupper är grovt uppskattat omkring 70 av 124 grupper.

Modellen är resurseffektiv

Gruppmodellen skulle kräva ett mer omfattande medlemsregister där det framgår vem som är med i vilken grupp. Att hålla detta register uppdaterat skulle kräva stora resurser eftersom medlemskapet i många grupper inte är helt tydligt. Ungdomsgruppernas medlemslistor ändras varje termin och i vissa äldre arbetsgrupper består den faktiska gruppen av två personer trots att medlemslistan ser annorlunda ut. Modellen ställer höga krav på administration och kontroll av grupperna, både från sekretariatet och grupperna själva. Ökade krav på administration kan dessutom ha en negativ effekt på medlemmarnas engagemang, då det tar tid från de frågor de brinner för.

Sett till aktivisternas resurser så kommer troligtvis en del av den tid som i dag läggs på aktivism att i stället läggas på gruppens demokratiska åtagande, eftersom gruppaktiva redan lägger mycket tid på arbetet i Amnesty och inte kan förväntas öka sin insats.

För sekretariatet innebär det ökade stödet till grupperna jämfört med nuläge att mindre resurser kan läggas på att utveckla andra engagemangsformer som kanske är mer strategiska för organisationen framöver, sett till aktivism.

Årsmötet fortsätter att vara ett resurskrävande arrangemang, potentiellt till och med större än i dag, men med den här modellen kommer det sannolikt att vara svårt att uppskatta antalet deltagare även i framtiden. Maj är inte heller ett bra tillfälle att peppa och utbilda aktivister inför kampanjer, det går därför inte att slå ihop årsmötet med kampanjutbildningar, vilket innebär att dessa arrangemang kommer att konkurrera med varandra under våren.

Modellen är tydlig och lätt att förstå

Det främsta utmaningen för modellens tydlighet är att förklara varför medlemmar som inte är engagerade i en grupp står utanför den demokratiska modellen.

Att definiera distriktsstyrelser som grupp leder till dubbel representation, eftersom medlemmarna väljer representanter både i sin grupp och i sitt distrikt. Det kan också göra relationen mellan distriktsstyrelserna och arbetsgrupperna onödigt komplicerad.

En gruppmodell där distrikten finns kvar innebär att sektionen fortsatt har två parallella demokratiska system. En ambition med demokratiöversynen var att komma ifrån det.

Lokalavdelning

Modellen leder till en reell, effektiv och meningsfull medlemsdemokrati

Det mindre antalet representanter innebär att deras uppdrag kan utökas till även innefatta andra möten för inflytande, till exempel det höstmöte som tidigare diskuterats. På så sätt får de ett större inflytande över fler av de frågor som de är intresserade av att påverka.

Modellen är flexibel i förhållande till nuvarande och framtida engagemangsformer

Både sektionsstyrelsen och sekretariatet menar att det finns ett behov av en ideellt organiserad mellanstruktur. Genom att koppla representativiteten till denna enhet får medlemmarna en mycket konkret uppgift att ta tag i som kan stärka engagemanget för lokalavdelningen.

Vid sidan av lokalavdelningarna finns ingen begränsning för hur aktivismen kan utvecklas utan att det påverkar den demokratiska modellen, eftersom alla medlemmar oavsett engagemangsform tillhör en lokalavdelning.

Modellen ökar legitimiteten i beslut och förtroendeval

Alla medlemmar i sektionen har en chans till representation. Praktiskt är det dock beroende av hur många lokalavdelningar som skickar representanter till årsmötet. I och med att uppdraget som representant söks mer aktivt i denna modell är det sannolikt större chans att nå bred representation.

Modellen är resurseffektiv

Initialt krävs omfattande resurser för att stötta omorganiseringen av nuvarande distrikt och att starta upp lokalavdelningar där det idag inte finns några, men insatsen förväntas minska successivt. Sektionen behöver den ideellt organiserade mellanstrukturen för att aktivismen ska kunna växa.

Modellen innebär att färre personer kommer att delta i årsmötet jämfört med i dag. På så vis frigörs resurser som kan användas till andra möten för inflytande, till exempel höstmötet, eller utbildning så som mr-seminarier.

Modellen är tydlig och lätt att förstå

Att bygga representativ demokrati på ngn form av distrikt är ett välbeprövat och välkänt sätt att organisera en organisations styrning utifrån, varpå det kommer vara lätt för medlemmarna att förstå.

Ska "grupp som fall back" tolkas som att varje grupp inom det geografiska området får skicka egen representant riskerar lokalavdelningsmodellen att helt tappa sin funktion. Det kan upplevas som mer strategiskt från gruppernas sida att utse en egen representant i stället för att satsa på att utveckla en lokalavdelning. Om det saknas en fungerande lokalavdelning är det därför i lokalavdelningsmodellen viktigt att samla grupperna för att utse gemensamma representanter på samma sätt som de fungerande lokalavdelningarna gör. Detta kan i sin tur skapa incitament för aktiva medlemmar att starta upp en fungerande lokalavdelning.

SEKRETARIATETS REKOMMENDATION

Sekretariatet rekommenderar att styrelsen väljer att gå vidare med lokalavdelningsmodellen.

Sekretariatet har tidigare lyft att det finns stora utmaningar med dagens distrikt, bland annat att flera av de geografiska områdena som är distrikt saknar en styrelse. Trots detta menar sekretariatet att lokalavdelningsmodellen skulle vara enklare och mer strategiskt att implementera än gruppmodellen.

Medlemsenkäten visar att majoriteten av dem som svarat att de regelbundet deltar i Amnestys verksamhet vill att distrikten ska ha ett större inflytande i sektionen än de har i dag. Det finns även ett årsmötesbeslut från 2017 om att se över hur distrikten kan stärkas, att ge dem en tydlig plats i sektionens demokratiska organisation är ett sätt att göra just detta.

Både sektionsstyrelsen och sekretariatet ser ett behov av en ideellt organiserad mellanstruktur, och sekretariatet menar att det är svårt att organisera en sådan i gruppmodellen. Det skulle innebära att sekretariatet skulle behöva arbeta direkt gentemot alla grupper för att stötta både aktivism och demokrati, vilket inte är möjligt att göra på ett resurseffektivt och tillfredsställande sätt.

Sekretariatet tror att lokalavdelningsmodellen ligger mer i linje med hur aktivismen utvecklar sig i svenska sektionen och i övriga rörelsen. Den bygger på lokalt samarbete mellan aktivister och tillit till lokalt förankrat ideellt ledarskap och förtroendevalda. Modellen möjliggör nya former av engagemang (utan att utesluta inflytande för aktivisterna i dylika former) och underlättar en förändring av dagens distrikt.

Lokalavdelningsmodellen möjliggör att de medlemmar som är intresserade av styrningsfrågor kan ägna sig åt detta, medan gruppmodellen mer eller mindre tvingar organiserade medlemmar att engagera sig i sektionens styrning, samtidigt som många aktiva medlemmar hamnar helt utanför de demokratiska processerna.

Det mindre antalet representanter i lokalavdelningsmodellen innebär att årsmötet kan göras mindre omfattande vad gäller antal deltagare, tid och innehåll. På så sätt frigörs resurser (både sekretariatets och aktivisternas) som istället kan användas till andra möten för inflytande, utbildningar och aktivism.

Sekretariatet kan enklare arbeta för inkludering och mångfald bland representanterna i lokalavdelningsmodellen än i gruppmodellen.

Sekretariatet rekommenderar att "grupper som fall back" i lokalavdelningsmodellen betyder att grupperna inom det geografiska området samlas för att utse samma antal representanter som lokalavdelningen skulle ha haft, eftersom det annars ger medlemmarna i en sådan lokalavdelning mer makt än om det finns en fungerande lokalavdelning. Vilket skulle kunna bli ett incitament för att inte etablera en lokalavdelning och tanken är att det ska vara precis tvärt om.

BILAGA

FÖR KÄNNEDOM - PROCESS FRAMÅT

Vad ska produceras november - januari?

- Beskrivning av modellen som svarar på så många frågor som möjligt.
- Förslag till stadgeändringar.
- Riktlinjer och uppdragsbeskrivningar.
- Implementeringsplan.
- Presentation för styrelsens träffar med medlemmarna.

November

- Lista vad som behöver förtydligas och vilka detaljbeslut som behövs.
- Utskick underlag till styrelsens decembermöte.

December

- Beslut om detaljer på styrelsens decembermöte.

Januari

- Videokonferens om detaljer i förslaget?
- Utskick underlag till styrelsens februarimöte: färdig modell med implementeringsplan och underlag för styrelsens träffar med medlemmarna.

Februari

- Beslut om modell på styrelsens februarimöte.
- Uppdateringar av modell, stadgeändringar, riktlinjer och uppdragsbeskrivningar samt implementeringsplan efter styrelsemöte.
- Uppdateringar av presentation för styrelsens träffar med medlemmarna.
- Styrelsens träffar med medlemmarna.

Mars

- Utskick underlag till styrelsens möte 23-24 mars: slutgiltigt förslag om representativ demokrati till styrelsens marsmöte.
- Styrelsens träffar med medlemmarna.

April

- Utskick av årsmöteshandlingar.